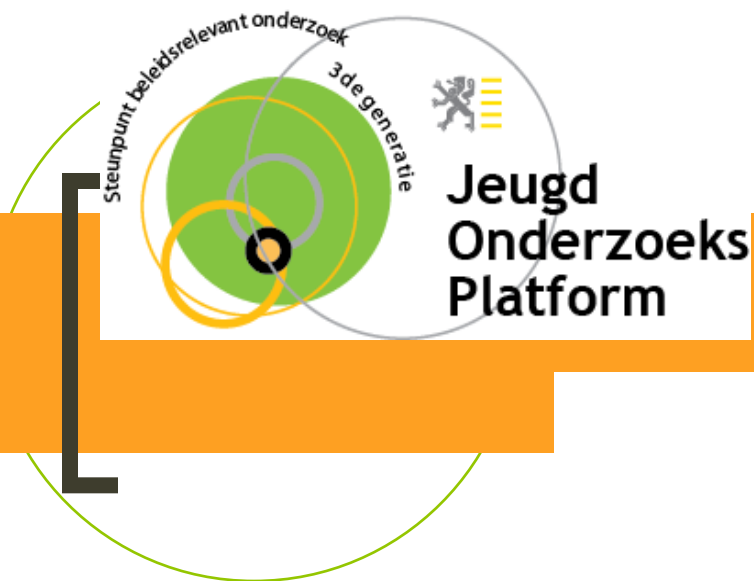

Genderen

Constructie en deconstructie van gender bij Vlaamse jongeren

Jeugdonderzoeksplatform

- Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek 'Jeugd'
- Interuniversitaire en interdisciplinaire samenwerking
 - TOR (sociologie – Vrije Universiteit Brussel)
 - Promotoren: Bram Spruyt, Jessy Siongers
 - Onderzoekers: Filip Van Droogenbroeck, Gil Keppens, Lauren Vandenbossche
 - LINC (criminologie – KU Leuven)
 - Promotoren: Johan Put, Stefaan Pleysier
 - Onderzoekers: Diederik Cops, Arne De Boeck, Ena Coenen
 - Vakgroep Sociale Agogiek (pedagogiek – UGent)
 - Coördinatie
 - Promotoren: Maria De Bie, Lieve Bradt
 - Onderzoekers: Annelore Van der Eecken, Robin Kemper

Opdrachten JOP

- Inventarisatie en ontsluiting jeugdonderzoek
 - Online databank jeugdonderzoek (> 800 onderzoeksfiles)
 - www.jeugdonderzoeksplatform.be/nl/databank-jeugdonderzoek

- Platformfunctie
- Internationale dimensie
- Eigen jeugdonderzoek
 - Leefwereld, levensomstandigheden & activiteiten Vlaamse jongeren
→ 'staat van de jeugd'
 - JOP-monitors: postenquête
 - JOP-schoolmonitors: scholenonderzoek

JOP-monitor

- 2006: JOP-monitor 1 (postenquête, 14-25j, N=2503)
- 2008: JOP-monitor 2 (postenquête, 12-30j, N=3710)
- 2010: JOP-Brussel (schoolmonitor, 12-18j, N=2502)
- 2012: JOP Antwerpen-Gent (schoolmonitor, 12-18j, N=3867)
- 2013:
 - JOP-monitor 3 (postenquête, 12-30j, N=3729)
 - JOP-schoolmonitor 2013
 - Antwerpen – Brussel – Gent (N=2548)
 - Vlaamse steekproef (N=4135)
 - Ouderbevraging

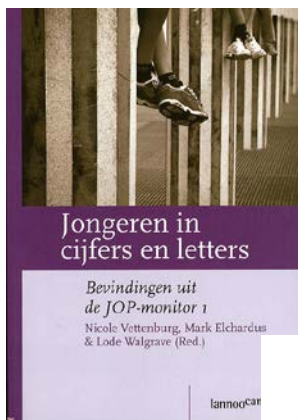
Thema's JOP-monitor

- Schoolbeleving
- Delinquentie
- Religieuze beleving
- Onveiligheidsgevoelens
- Slachtofferschap
- Pesten
- Formele en informele steun
- Genderopvattingen
- Politieke participatie
- (Gestructureerde) vrijetijdsbesteding
- Concentratie en segregatie in Vlaamse scholen
- Welbevinden
- ...

Ontsluiting JOP-monitor

- JOP-monitor interactief
 - www.jeugdonderzoeksplatform.be/nl/jop-monitor-interactief
- Facts & figures
 - Toegankelijke steekkaarten rond relevante thema's
- Wetenschappelijke en populariserende artikels
- Studiedagen & JOP-boeken
 - 'Jongeren in cijfers en letters' / 'Jong in ...'
 - Transversale thema's
 - Gender (2014) (vanuit VUB)
 - Diversiteit (2015) (vanuit KU Leuven)

JOP-monitor & JOP-schoolmonitor

Jongeren in cijfers en letters

Bevindingen uit de JOP-monitor 2

Nicole Vettenburg, Johan Dekkerck en Jessy Sloops

acco

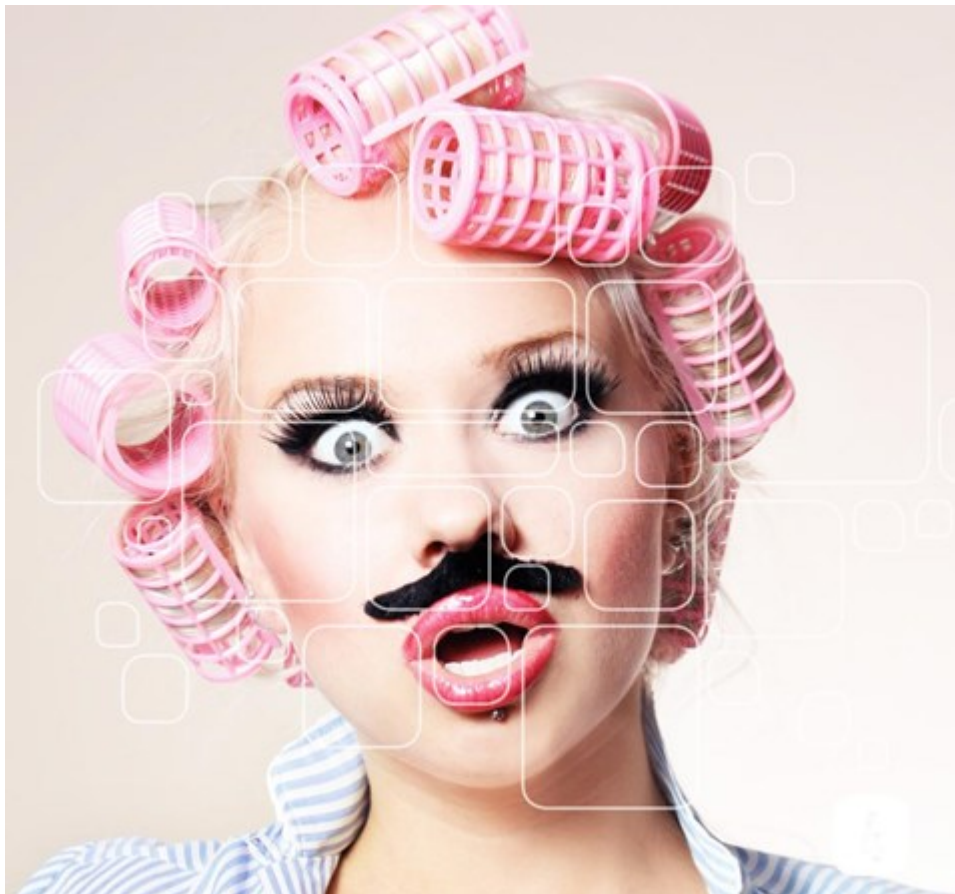
Jong in Antwerpen en Gent

Bevindingen uit de JOP-monitor Antwerpen-Gent

Nicole Vettenburg, Mark Elchardus, Johan Put en Stefaan Pleysier (eds.)

acco

[JOP-monitors thematisch]

Over de constructie en deconstructie van gender bij Vlaamse jongeren

- Eerste 'transversaal' thema
- 'Geslacht' als traditionele controlevariabele
- 'Genderongelijkheden' in de feministische literatuur
- Invalshoek JOP-boek:
 - Jongeren
 - Vier domeinen: vrije tijd, onderwijs, politiek, welzijn
 - Kwantitatief en kwalitatief onderzoek
 - 'Genderen'
 - Biologische kenmerken → sociale constructen
 - Rol socialisatie → 'doing gender' (activiteiten en relaties)

Gender(en)

Over de constructie en deconstructie van gender bij Vlaamse jongeren

- 13u30 Inleiding (prof.dr. Johan Put)
- 13u45 Gender en vrije tijd (dr. Jessy Siongers)
- 14u10 Gender en onderwijs (dr. Lieve Bradt)
- 14u35 Gender en politiek (prof.dr. Bram Spruyt)
- 15u00 Pauze
- 15u15 Gender en welzijn (prof.dr. Stefaan Pleysier)
- 15u40 Panelgesprek (o.l.v. Guy Tegenbos)
- 16u40 Slotwoord (minister Sven Gatz)
- 17u00 Afsluitende drink

Gender(en) in de vrije tijd

Jessy Siongers

Vakgroep Sociologie, Universiteit Gent

*Studienamiddag "Gender(en). Over de constructie en deconstructie van gender bij Vlaamse jongeren",
Brussel, 17 december 2014*

[Vrije tijd]

- Een Belg besteedt gemiddeld 28u56' van de week aan vrijetijds-activiteiten (TBO, 2005)
- Een jongere tussen 12 en 17 jaar: 35u12'
- Identiteitsconstructie !

Vrije tijd

Meisjes

- Participeren meer aan *highbrow* cultuur, zowel actief als receptief
- Nemen doorgaans meer deel aan het gestructureerde verenigingsleven

Jongens

- Zijn meer actief in het (competitieve) sportgebeuren
- Nemen meer deel aan minder gestructureerde en korte termijn initiatieven

Aandacht voor genderverschillen in participatie

- Participatie is positief gerelateerd aan
 - Zelfontplooiing
 - Mentale en fysieke gezondheid
 - Vaardigheden relevant voor onderwijs & arbeidsmarkt
 - ...

Zinvol om deze genderverschillen verder uit te diepen

- Hoe ontstaan genderverschillen?
- Wat is de rol van ouders, schoolomgeving en peers hierin?
- Welke drempels ervaren jongens en meisjes op het vlak van participatie?
- Welke betekenis hebben vrijetijdsactiviteiten en –participatie voor jongens en meisjes in het algemeen en in hun identiteitsconstructie?

Bijdragen

- In het culturele spoor van ...? Genderspecifieke intergenerationele overdracht van sociale en culturele participatie (*Jessy Siongers & Wendy Smits*)
- Genderverschillen in cultuurparticipatie bij jongeren (*Jessy Siongers & John Lievens*)
- Paardenmeisjes: de ondergewaardeerde subcultuur? (*Linda Duits, Pedro De Bruyckere en Liselotte Deppenbroek*)
- Dansen = kansen voor meisjes in maatschappelijk kwetsbare posities (*Hebe Schailleé & Marc Theeboom*)
- De toegankelijkheid van het vrijetijdsaanbod voor jongeren uit seksuele minderheden (*Wouter Leerman, Tineke Van de Walle & Lieve Bradt*)

Genderspecifieke overdracht

- Gendersverschillen

- In cultuurparticipatie (receptief & actief)
- Participatie aan verenigingsleven (Sociale, culturele, doelgroepgerichte & jeugdverenigingen)

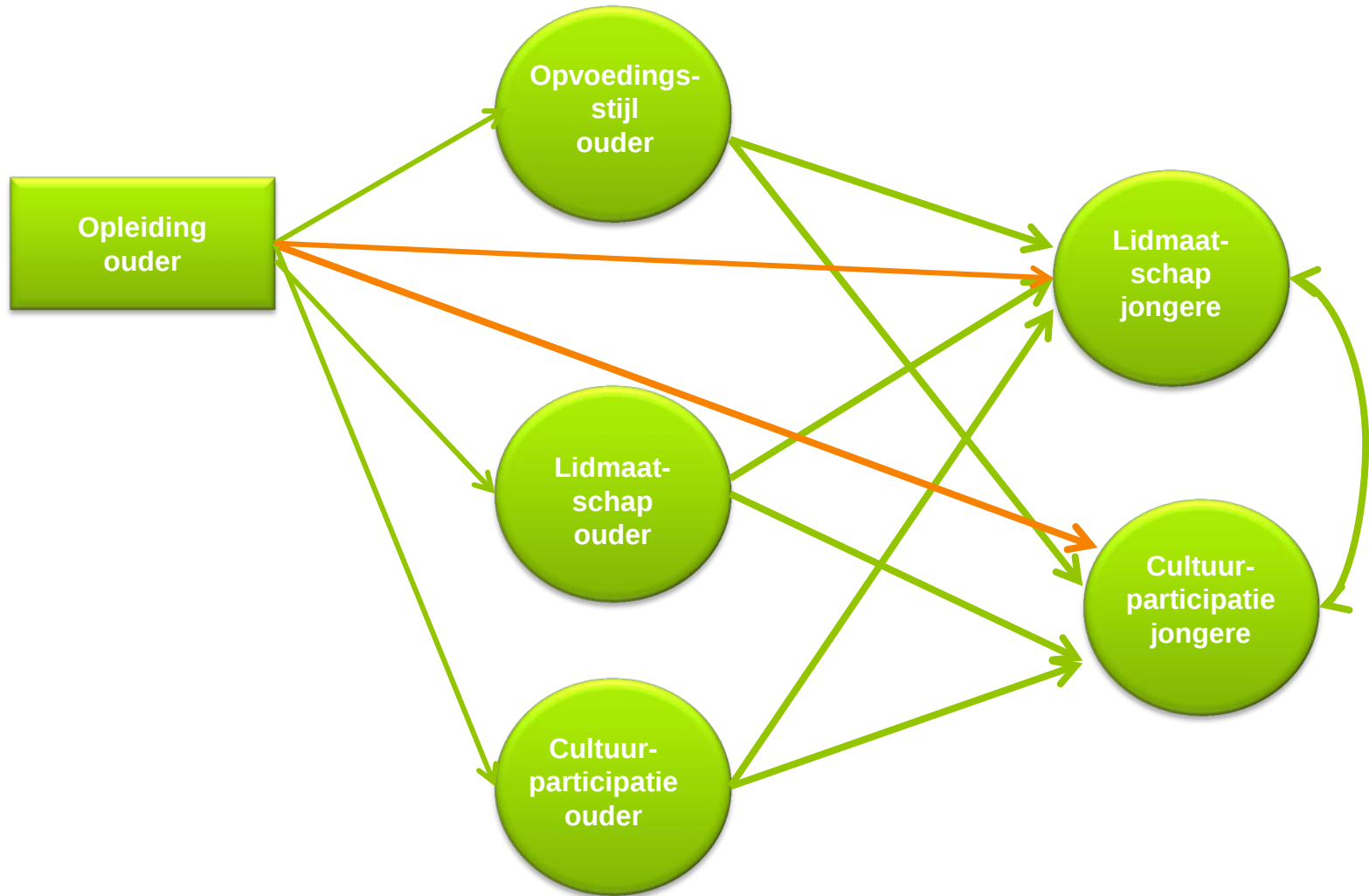
- Gekoppelde gegevens van ouders en kinderen (JOP & Steunpunt Cultuur)

- Ouders hebben een invloed op participatie van hun kinderen, via

- Socialisatie
 - Voorbeeldgedrag
 - Directe sturing
- Sociale achtergrond

Genderspecifieke overdracht

Genderspecifieke overdracht

Vier modellen

1. Differentiële effecten vanuit ouders

- Moeders belangrijker via socialiserende praktijken
- Opleiding vader > moeders

2. Differentiële effecten op kinderen

- Ouders zullen meisjes sterker sturen in hun vrijetijdsbesteding

3. Ouderlijke equivalentie model

4. Same-sex model

- Cross-gender invloed < intra-gender invloed

Genderspecifieke overdracht

■ Resultaten

- Dezelfde mechanismen werkzaam
 - Even goed “zo moeder zo zoon” als “zo vader zo zoon”
- Maar toch enkele verschillen
 - Moeders hanteren meer een *concerted cultivation* opvoedingsstijl
 - Voor meisjes licht slagen we er licht –maar niet significant- beter in het participatiegedrag te verklaren, wanneer we beschikken over gegevens van de moeder

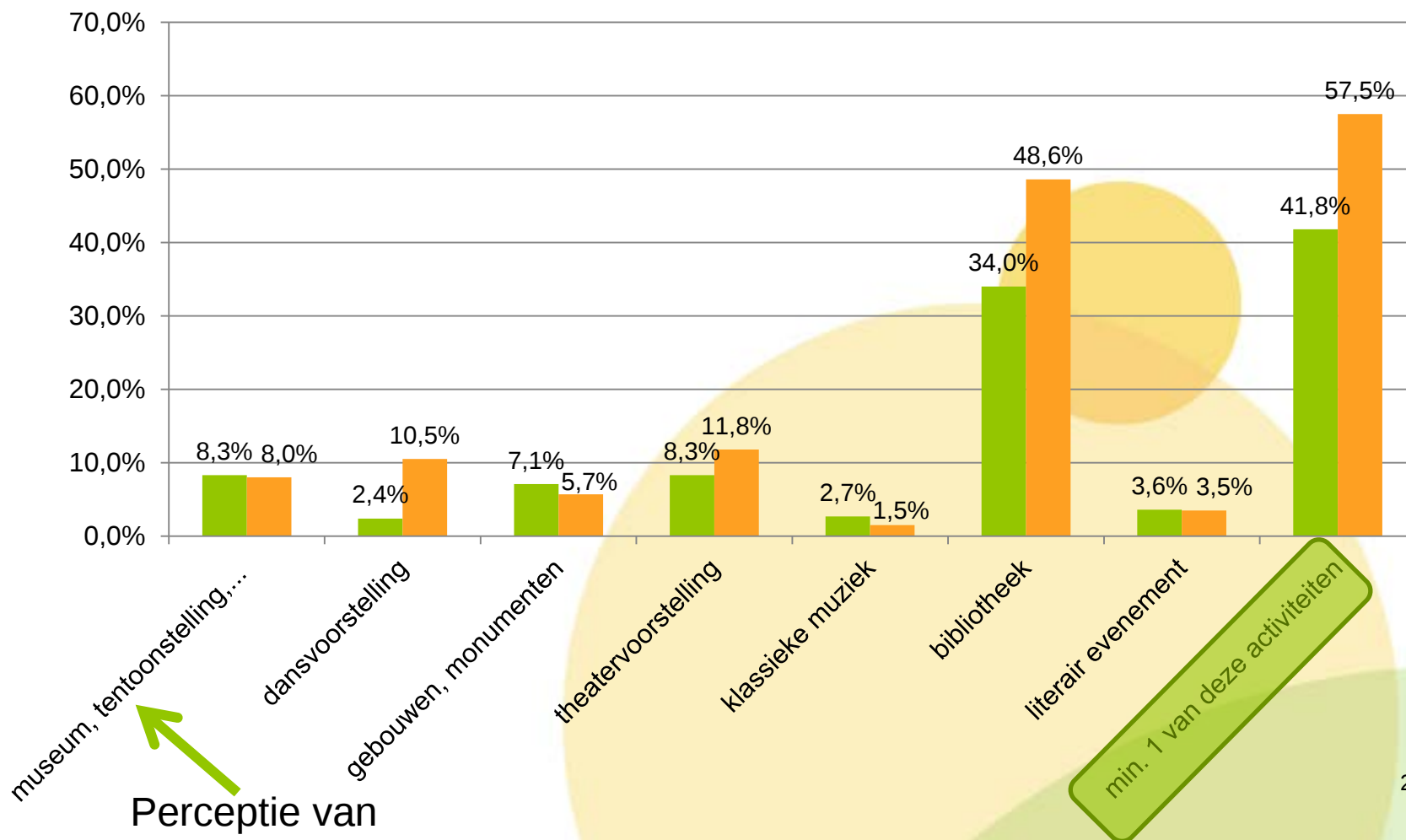
[Gendersverschillen in cultuurparticipatie]

■ Onderzoek

- Scholenenquête naar cultuureducatie (Steunpunt Cultuur i.s.m. JOP)
- Vlaamse steekproef
- 4029 leerlingen in 67 secundaire scholen

Genderverschillen in cultuurparticipatie

Jongens % Meisjes %

Genderverschillen in cultuurparticipatie

- Mogelijke verklaringen?
 - 't is niet gender: de hogere opleiding van meisjes is de oorzaak
 - Gendergebonden klassesocialisatie (habitus)
 - Klassepositie -> gendergebonden participatiepatronen
 - Doing gender
 - cultuurparticipatie onderdeel van afbakenen van symbolische grenzen tussen de sociale categorieën man en vrouw
 - Praktijken die als vrouwelijk worden beschouwd, zullen jongens als merktekens van homoseksualiteit beschouwen en mijden
 - Bewustzijn van klassepositie en daarmee samenhangende handelingsschema's → genderpatronen kunnen variëren naargelang sociale omgeving (invloed van peers !)

Genderverschillen in cultuurparticipatie

■ Resultaten

- Genderverschillen *lijken* niet te versterken doorheen S.O.
 - In alle lagen van de samenleving
 - Invloed van schoolomgeving
 - In scholen met hoog percentage meisjes nemen zowel jongens als meisjes meer deel aan culturele activiteiten
 - meisjes gaan ongeacht hun sociale achtergrond in een aso-school bovendien nog meer participeren aan cultuur
- Meisjes conformeren zich meer naar geldende ideaalbeelden binnen hun sociale omgeving

[Paardenmeisjes

- Subculturen CCCS (Birmingham School)
 - cfr. Paul Willis (*Learning to labour*), Hall & Jefferson (*Resistance through rituals*), Hebdige (*The meaning of style*)
- Kenmerkend voor subculturen
 - Stijl, kleding, muziek en identiteit
 - Verzet en reactie tegen heersende cultuur
- Benadering boet aan belang in wegens o.a.
 - Te sterke focus op verzet vanuit arbeidersklassenculturen
 - Hiaat: minder zichtbare culturen → meisjesculturen!

[Paardenmeisjes]

- In hoeverre vervult de cultuur van paardenmeisjes dezelfde functies als conventionele subculturen?
- Observaties en semi-gestructureerde interviews in een Nederlandse manege

[Paardenmeisjes]

■ Resultaten

- Weinig drang om zich af te zetten
- Paardenmeisjes vormen een laagdrempelige, maar afgebakende subcultuur
- Paardrijden is een levensstijl: affectie en kennis over paarden centraal in de opbouw van de identiteit
- Toch ook enigszins exclusieve cultuur die niet de samenleving weerspiegelt
 - blanke, autochtone en vrij jonge meisjes uit middenklassengezinnen

Dansen = kansen voor meisjes in maatschappelijk kwetsbare posities

- Voorgaand onderzoek
 - Hoge participatiedrempel voor maatschappelijk kwetsbare meisjes
- Twee onderzoeksvragen:
 - Hoe kan men maatschappelijk kwetsbare meisjes beter bereiken?
 - Wat betekent sporten voor hen of wat kan het betekenen en welke aspecten hebben hier een invloed op?
 - zich thuis voelen, intensiteit en duur van deelname, begeleiding, **type activiteit**, ...

[Dansen = kansen voor meisjes in maatschappelijk kwetsbare posities]

- Urban Dance is populair bij maatschappelijk kwetsbare meisjes
 - veel bewegingsvrijheid en minder prestatiegericht
- Daarom: onderzoek in 3 Urban Dance initiatieven
 - semi-gestructureerd interviews met 25 meisjes tussen 11 en 20 jaar
 - Observaties en informele gesprekken

Dansen = kansen voor meisjes in maatschappelijk kwetsbare posities

- Verhogen toegankelijkheid:
 - lidgeld laag houden
 - vindplaatsgericht aanspreken
 - zorgt voor bindingsprocessen, maar leidt er wel toe dat de groep heel homogeen blijft
- Invloed van participatie:
 - Band met leeftijdsgenoten versterkt (vooral in homogene groepen)
 - Positieve invloed op (belangrijke rol van begeleidingsteam):
 - Emotionele steun
 - Danstechnische vaardigheden
 - Zelfvertrouwen (wegens ervaren van succes)
 - Leiderschapsvaardigheden
 - Extrasportieve sociale interacties (wel vnl. in homogene groepen)
 - Deelname aan battles kan leiden tot een andere manier van kijken naar leeftijdsgenoten (meer respect voor diversiteit)

Toegankelijkheid vrijetijdsaanbod voor jongeren uit seksuele minderheden

- Onderzoek naar ervaringen van (on)toegankelijkheid
- Kwalitatief onderzoek
 - diepte-interviews met 15 jongeren tussen 20 en 25 jaar
 - 8 homoseksuele jongeren, 5 lesbiennes, 1 vr. biseksueel, 1vr. hetero (transseksueel), waarvan 4 gendernonconforme jongeren
- Binnen georganiseerde vrije tijd
 - *reguliere* sport-, cultuur- en jeugdwerkverenigingen
 - doelgroepspecifieke verenigingen
- Aandacht voor zowel
 - Toegang *tot*
 - Ervaringen van toegankelijkheid *binnen*

[Toegankelijkheid vrijetijdsaanbod voor jongeren uit seksuele minderheden]

■ Resultaten

- *Reguliere* VT-organisaties
 - Gendernormering en homonegativiteit
 - Specifieke drempels in georganiseerde vrijetijdsettings (m.n. in jeugdwerk en sport)
 - meestal gaat om ervaringen die eerder '*in*' het aanbod plaats vinden
 - gaat niet altijd om effectieve ervaringen van uitsluiting maar de vrees voor (gevolg: zelfverhulling)
 - Discrepantie tussen de *gendered* interesses en noden van jongeren en wat een vrijetijdsinitiatief te bieden heeft

[Toegankelijkheid vrijetijdsaanbod voor jongeren uit seksuele minderheden]

■ Resultaten

- Doelgroepspecifieke organisaties
 - Ontoegankelijkheid omwille van beperkte bereikbaarheid, beschikbaarheid, begripbaarheid en bruikbaarheid ('te therapeutisch')
 - ook gendernormativiteit
 - ontoegankelijkheid heeft eerder te maken met het niet 'gender(norm)conform' zijn dan met uitsluiting omwille van seksuele voorkeur
 - processen van uitsluiting en zelfuitsluiting, zeker bij holebi-jongeren die zich meer genderconform zagen

Conclusie

■ Implicaties

○ Meer diepgaand onderzoek

- naar participatie & vrije tijd vanuit *doing gender* invalshoek
- Naar de betekenis van participatie binnen processen van gendergerelateerde identiteitsvorming
- Naar jongere en meisjesgerelateerde subculturen
- Naar processen *binnen* organisaties, verenigingen, ...

○ In beleid, aandacht voor

- gendernormativiteit binnen het participatieaanbod
- voor genderspecificiteit van participatiedrempels
- rol van begeleiders binnen sport-, cultuur- en jeugdparticipatie
- (gender)diversiteit binnen de groep jongeren uit seksuele minderheden.

...

Gender en onderwijs

Lieve Bradt
Vakgroep Sociale Agogiek, UGent

[Inleiding]

- Onderwijs als interessante context voor genderonderzoek
 - 2de opvoedingsmilieu
 - Sociale gelijkheid
- ➔ Aandacht voor rol van geslacht in onderwijsuitkomsten
 - Prestaties
 - Beleving

Vier studies

- Genderverschillen in de schoolbeleving van jongeren uit het secundair onderwijs in Antwerpen en Gent
(Lieve Bradt & Tineke Van de Walle)
- Een moeizame start van de secundaire schoolloopbaan: de rol van genderidentiteit en schoolverbondenheid
(Dimitri Van Maele, Ellen Huyge, Wendelien Vantieghem & Mieke Van Houtte)
- Studiekeuze in het hoger onderwijs. Vrouwelijkheid en mannelijkheid
(Ignace Glorieux & Ilse Laurijssen)
- Genderverschillen in testprestaties: een literatuuroverzicht en toepassing op het toelatingsexamen (tand)arts
(Lilith Roggemans, Bram Spruyt & Peter in 't Veld)

Inhoud

- Per studie
 - Centrale vragen
 - Data
 - Bevindingen
- Ter afronding

[Gendersverschillen in de schoolbeleving]

[Centrale vragen]

- Zijn er verschillen tussen jongens en meisjes in diverse aspecten van schoolbeleving?
- Variëren de genderverschillen binnen subgroepen?
- Spelen andere factoren een rol bij jongens en meisjes?

Data

- JOP-monitor Antwerpen-Gent (2012)
 - Antwerpen: N = 2.156
 - Gent: N = 1.711
- 5 dimensies
 - Schoolwelbevinden
 - Relatie leerkrachten
 - Schoolwaardering
 - Studeermotivatie
 - Schoolse stimulatie

Bevindingen

- Meisjes scoren hoger op schoolwelbevinden, schoolwaardering, studeermotivatie
 - Betere aansluiting bij verwachtingen vanuit de school?
 - Tegelijk
 - Lager voor meisjes uit B-stroom
 - Lager schoolwelbevinden voor meisjes van niet-Belgische afkomst
- Jongens uit midden- en laaggeschoolde gezinnen scoren lager op schoolwelbevinden en relatie leerkrachten
- Jongens van niet-Belgische afkomst scoren lager op relatie met leerkrachten
- Geen genderverschillen voor schoolse stimulatie bij jongeren van niet-Belgische afkomst
 - ➔ Nood aan aandacht voor diversiteit binnen groep jongens en meisjes

Genderverschillen in prestaties bij de start van secundair onderwijs

[Centrale vragen]

- Achtergrond: genderkloof, genderidentiteit en schoolverbondenheid
- Vragen
 - Krijgen jongens vaker een B- of C-attest dan meisjes?
 - Krijgen genderatypische leerlingen vaker een B- of C-attest dan gendertypische leerlingen?
 - Speelt de mate van schoolverbondenheid een rol?

[Data]

- 55 Vlaamse scholen die eerste graad aanbieden
- Academiejaar 2012-2013
- Twee vragenlijsten leerling + oriënteringsattest scholen
- N = 5830 leerlingen

Bevindingen

- Jongens hogere kans op C-atteest dan meisjes (B-atteest niet significant)
- Hoe lager schoolverbondenheid, hoe meer kans op B- of C-atteest
 - ➔ verklaart invloed van gendertypicaliteit weg
- Belang van doorbreken van genderstereotypen
- Rol school/leerkracht
 - Kennis over invloed van gendernormen op houdingen en gedrag
 - Verwachtingen ten opzichte van jongens niet te laag leggen
- Maar, niet enkel verhaal over genderkloof
 - Hogere kans op B- en C-atteest geldt ook voor leerlingen met migratieachtergrond, zittenblijven en lagere SES

[Gendersverschillen in studiekeuze in het hoger onderwijs]

[Centrale vragen]

- Mannen kiezen meer voor externe studierichtingen, vrouwen eerder voor interne studierichtingen
 - Bij externe studierichtingen, kiezen mannen meer voor studierichtingen gericht op fysieke omgeving
- Impact van achtergrondkenmerken op studiekeuze in het hoger onderwijs
 - Is het gendersverschil groter of kleiner naargelang vooropleiding of sociale achtergrond?

Data

- Studierichtingen (cf. Elchardus et al., 1991)
 - Intern
(vb. architectuur, geschiedenis, rechten, psychologie)
 - Extern, menselijk organisme
(vb. geneeskunde, tandheelkunde, farmaceutische wetenschappen)
 - Extern, fysieke omgeving
(vb. toegepaste wetenschappen, biotechniek)
- Gegevens generatiestudenten
 - 1958-1959 (N = 6.686)
 - 1988-1989 (N = 12.948)
 - 2005-2006 (N = 42.637)
 - **2011-2012 (N = 49.417)**

Bevindingen

- Studiekeuze opvallend stabiel
 - Vrouwen kiezen meer voor interne studierichtingen, mannen meer voor externe studierichtingen
 - Bij externe studierichtingen, kiezen vrouwen meer voor menselijk organisme
- Geslacht sterkste voorspellende achtergrondvariabele
- Jongeren uit aso maken minder traditionele studiekeuzes dan andere jongeren
 - Gendersegregatie in tso/bso?
- Sekserollen als gedeeltelijke verklaring voor sekseverschillen op arbeidsmarkt?

[Gendersverschillen in prestaties op toelatingsexamen (tand)arts]

[Centrale vragen]

- Vertrekpunt: genderparadox
- Stand van zaken literatuur over genderverschillen m.b.t. gestandaardiseerde testen
 - 7 grote verklaringen
- Toepassing op toelatingsexamen (tand)arts in Vlaanderen
 - Meerkeuzevragen met giscorrectie
 - Dubbel zoveel vrouwelijke deelnemers
 - Tegelijk slaagkans meisjes (13.2%) versus jongens (22.5%)

Data

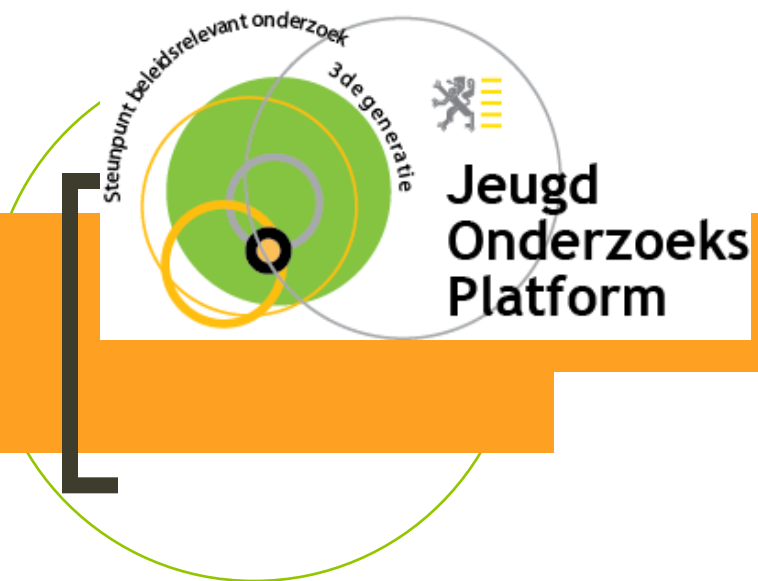
- Gegevens toegangsexamen (tand)arts juli 2013
 - Wetenschappelijke kennistest
 - Sociale vaardigheden, leesvaardigheid en geheugen
- + gegevens databank secundair onderwijs (o.a. financieringskenmerken)
- + online vragenlijst (o.a. motieven, voorbereiding)
- Operationalisering
 - Aantal opengelaten vragen
 - Verhouding goed/fout/niet ingevulde vragen
 - Zelf ingeschatte slaagkans (testangst – zelfvertrouwen)
 - Studierichting in secundair onderwijs

Bevindingen

- Jongens scoren beter dan meisjes, maar meest duidelijk in eerste deel van examen
- Totaalscore wordt anders bekomen
 - Meisjes: verliezen punten door vragen open te laten
 - Jongens: verliezen punten door foute antwoorden te geven
- Gendereffect door
 - Lager ingeschatte slaagkans door meisjes (deel 1 + 2)
 - Antwoordpatroon van meisjes (deel 1)
- ➔ gebruik van gestandaardiseerde kennistesten heeft betere predictiewaarde voor jongens

[Ter afronding]

- Genderverschillen in ervaringen, keuzes en prestaties
- Aandacht voor
 - Genderidentiteit
 - Verschillen binnen subgroepen
 - Genderstereotypen
- Gender als één aspect van sociale ongelijkheid
- Onderwijs – arbeidsmarkt

Gender en politiek

Bram Spruyt
Onderzoeksgroep TOR, VUB

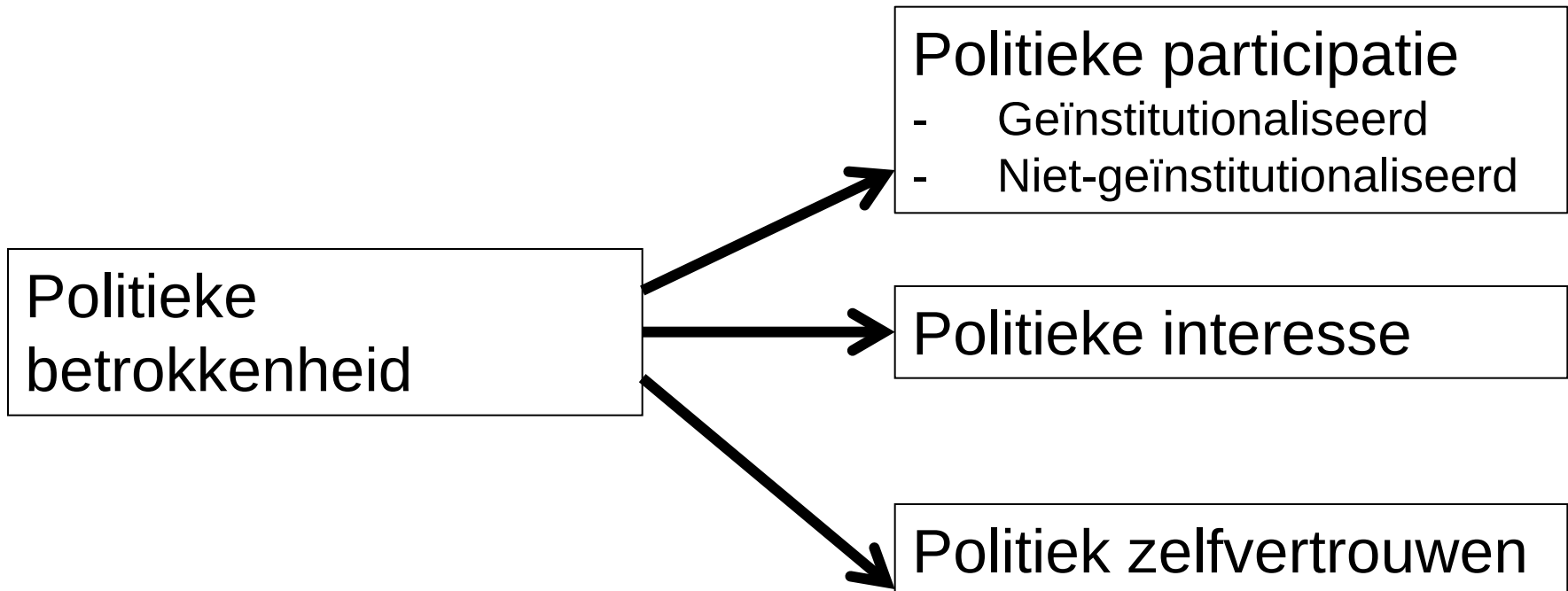
[Waaron politiek?]

- Omdat politieke betrokkenheid een cruciaal onderdeel is van *burgerschap* en een manier van belangenbehartiging
- Omdat duurzame verschillen het resultaat zijn van persistente gendernormatieve verwachtingen die heel vaak in publieke discoursen neergeslagen zijn.
- Omdat de politiek het domein is waar de strijd tegen 'genderongelijkheid' zeer saillant is

[Basis]

- Politiek: iets voor jongens of meisjes?
 - Ellen Quintelier (KULeuven)
- Seksisme bij jongeren in Vlaanderen
 - Lauren Vandenbossche, Gil Keppens & Bram Spruyt (allen VUB)
- Genderverschillen in feministische attitudes bij 18-tot 30-jarige Vlaamse kiezers
 - Karen Celis, Lilith Roggemans & Bram Spruyt (allen VUB)

[Politieke betrokkenheid]

Politieke participatie en gender

	16-jarigen		21-jarigen	
	♂	♀	♂	♀
Stemmen bij verkiezingen	70.6	66.4	67.0	64.0
Geïstitutionaliseerde participatie				
Lid van een politieke partij	1.0	0.6	3.7	1.8
Politici contacteren	4.4	2.5	6.6	3.6
Niet-geïstitutionaliseerde participatie				
Politieke boodschap openbaar maken	5.6	3.0	11.4	5.3
Illegaal protest	7.8	2.3	3.1	1.1
Protest	9.5	10.1	10	11
Boycott	18.0	24.6	28.2	33.6
Buycott	18.3	23.5	26.9	36.1
Petitie tekenen	36.7	47.7	41.4	48.8
Geld geven	37.0	56.3	34.9	48.5
Politieke interesse	27.3	22.1	45.8	38.5
Politiek zelfvertrouwen	33.1	15.2	31.7	10.2

[Politieke participatie en gender]

Verklaringen

- Meisjes worden evenveel gevraagd om te participeren in politieke activiteiten
- Jongens discussiëren op jongere leeftijd over politiek, volgen vaker het nieuws en nemen vaker een leidersrol op in een vereniging
- Jongens en meisjes discussiëren thuis evenveel over politiek

Zelfs na controle voor die kenmerken blijft er een genderverschil

Openlijk en subtiel seksisme bij Vlaamse jongeren (JOP III)

- Rol stereotypes in reproductie van stereotypes
- Algemene verschuiving
 - Van openlijke vooroordelen en stereotypes *naar* subtiele of verdoken vormen
 - Niet alleen voor gender, maar ook voor etnisch vooroordeel, leeftijd,....
 - Subtiele stereotypes zijn zeer persistent, vanwege positief vertrekpunt
 - Bv. Vrouwen verbinden met zorgzaamheid, fragiliteit, schoonheid,...
 - Verbonden met verwachtingen bij opvattingen op school,...

Openlijk en subtiel seksisme: verspreiding (JOP III, 14-30)

% +

Subtiel seksisme

Elke man heeft een vrouw nodig die hij aanbidt	40,3
Een vrouw moet door haar man bewonderd worden	61,2
Een vrouw heeft nood aan een man die haar koestert en bewondert	61,0
Vergeleken met vrouwen zijn mannen minder snel hulpeloos in noodsituaties	28,9

Openlijk seksisme

De meeste vrouwen appreciëren niet ten volle wat mannen allemaal voor hen doen	27,4
Als een vrouw een man heeft die haar lief heeft, tracht ze hem te controleren	21,1
In een gesprek met vrouwen trachten mannen vaak te domineren	32,0
Mannen zullen altijd vechten om meer controle en macht in de samenleving te hebben dan vrouwen	39,3

Openlijk en subtiel seksisme: verschillen

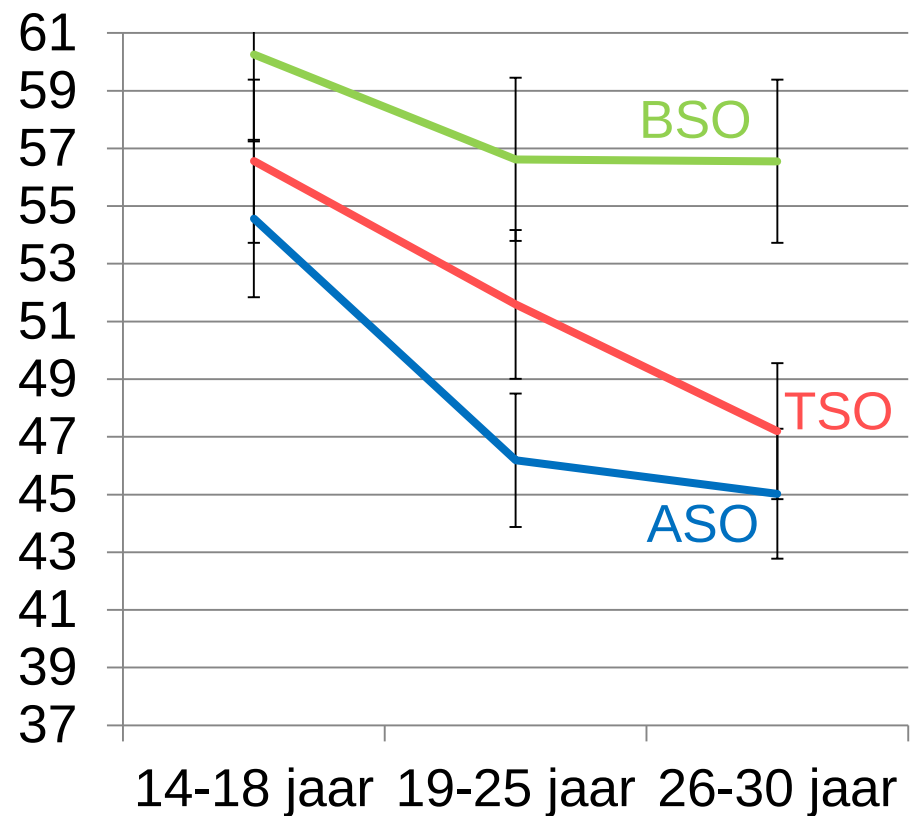
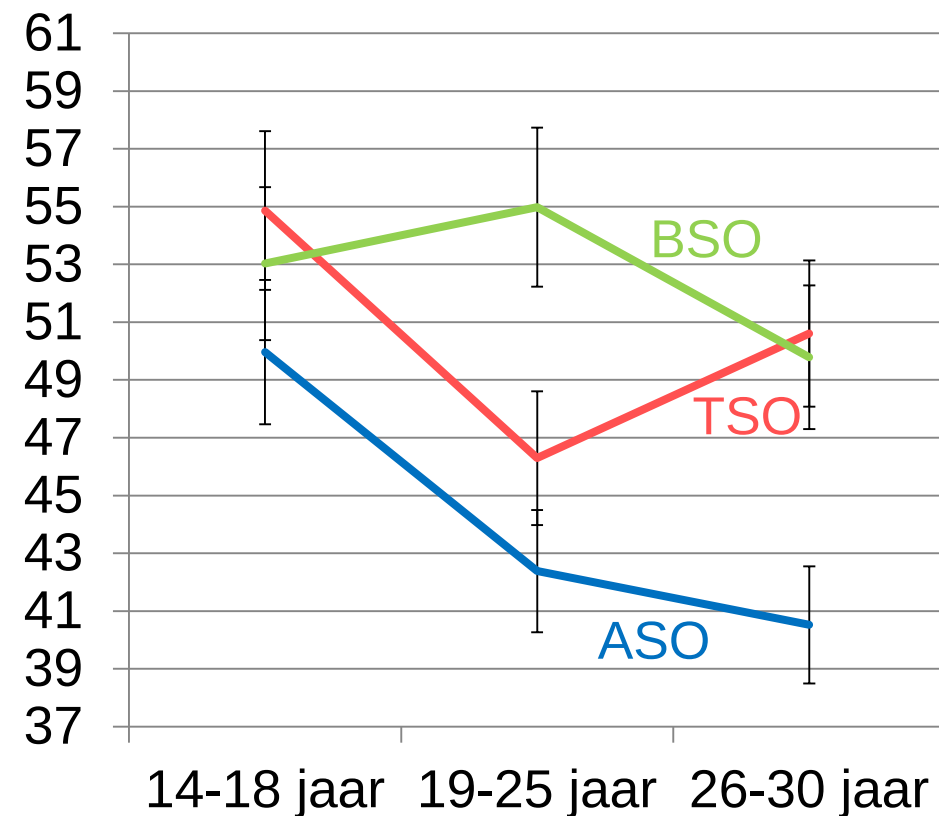
- Openlijk seksisme
 - Tegenover mannen: hoogst bij vrouwen
 - Tegenover vrouwen: hoogst bij mannen
- Subtiel seksisme
 - Hoogst bij vrouwen ongeacht de targetgroep
- Seksisme sterker aanwezig in BSO, minder in ASO en TSO
- Seksisme neemt af met de leeftijd

Subtiel seksisme naar leeftijd

– onderwijsvorm - geslacht

Jongens

Meisjes

Openlijk en subtiel seksisme bij jongeren: discussie

- Subtiel seksisme is ruim verspreid
- Een traditionele 'genderrol' als basis van status en identiteit?
 - Genderverschillen worden nog (te) vaak los van sociaal-economische verschillen bestudeerd

Feministische attitudes en stemgedrag

- Feministische attitudes op drie domeinen (private sfeer, economie, politiek)
 - Principe van gendergelijkheid
 - Zachte maatregelen: *inspanningsverbintenis*
 - Harde maatregelen: *resultaatsverbintenis*
- Drie onderzoeksvragen
 - Algemene verspreiding en genderverschillen in Vlaanderen?
 - Verschil in houding *tussen* electoraten?
 - Verschil in houding *binnen* electoraten?

Feministische houdingen: verspreiding (JOPIII, 18-30)

Schaal	Items	% +	
		♂	♀
Principe	Mannen en vrouwen moeten evenveel doen in het huishouden	59.1	76.0
	Mannen en vrouwen moeten evenveel verdienen bij gelijk werk	84.9	93.5
	Het is belangrijk dat er evenveel mannen als vrouwen in het parlement zitten	36.0	59.1

Feministische houdingen: verspreiding (JOP III, 18-30)

Schaal	Items	% +	
		♂	♀
Zachte maatregelen (Inspannings- verplichting)	Er zouden op school kooklessen moeten zijn voor jongens én meisjes	53.0	69.4
	Bedrijven moeten aangemoedigd worden om evenveel mannen als vrouwen aan te nemen	39.2	65.1
	Er zijn minder vrouwen actief in de politiek dan mannen. Politieke partijen moeten daarom opleidingen voorzien voor vrouwen.	22.7	33.9

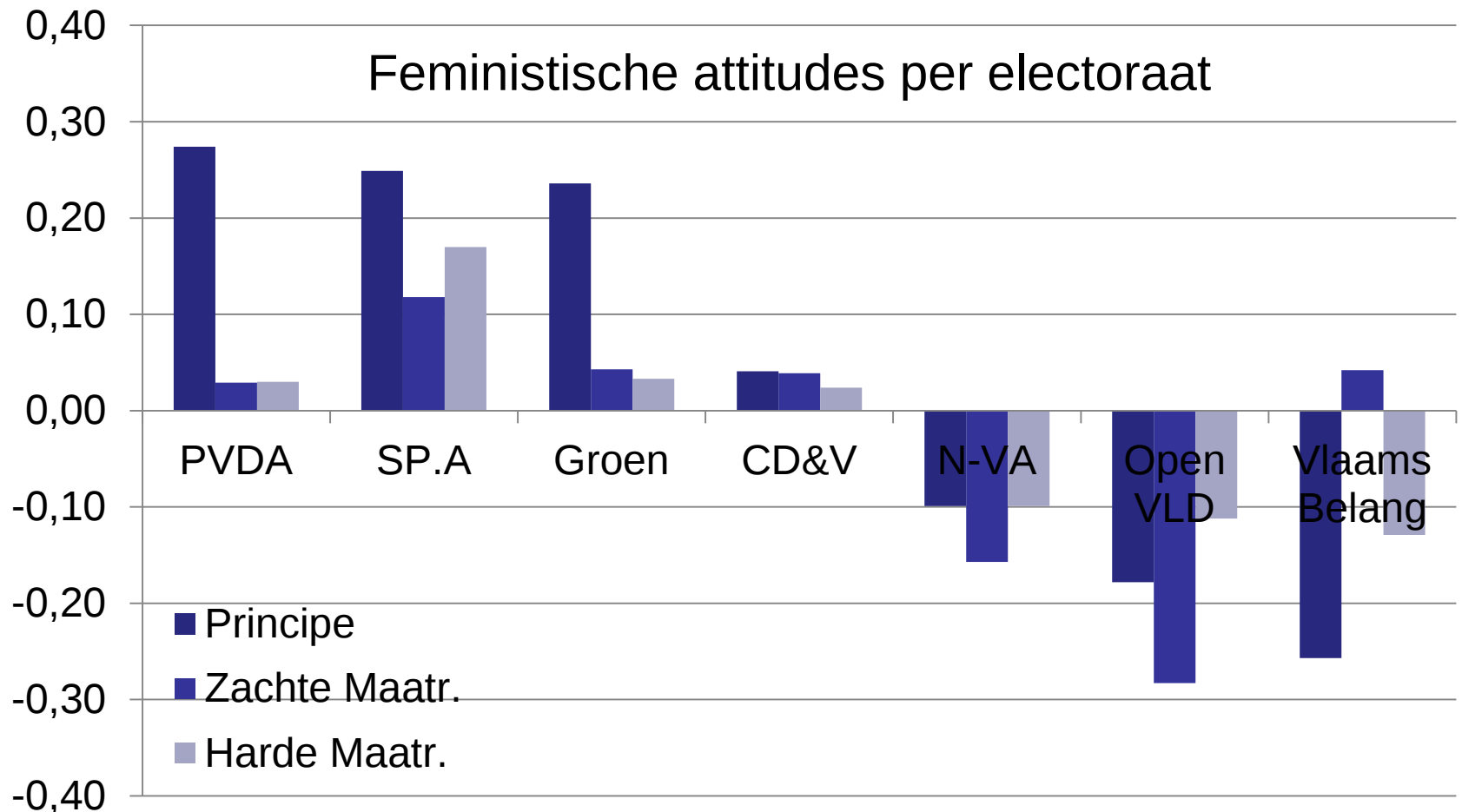
Feministische houdingen: verspreiding (JOP III, 18-30)

Schaal	Items	% +	
		♂	♀
Harde maatregelen (resultaats-verbintenis)	Als een bedrijf niet evenveel mannen als vrouwen tewerkstelt, moet het een boete betalen	5.4	8.6
	Politieke partijen die niet evenveel mannen als vrouwen op hun lijst hebben staan, moeten beboet worden	7.5	9.7
	Als een vader minder ouderschapsverlof opneemt dan een moeder, moeten ze minder kindergeld krijgen	3.9	4.2

[Vaststellingen]

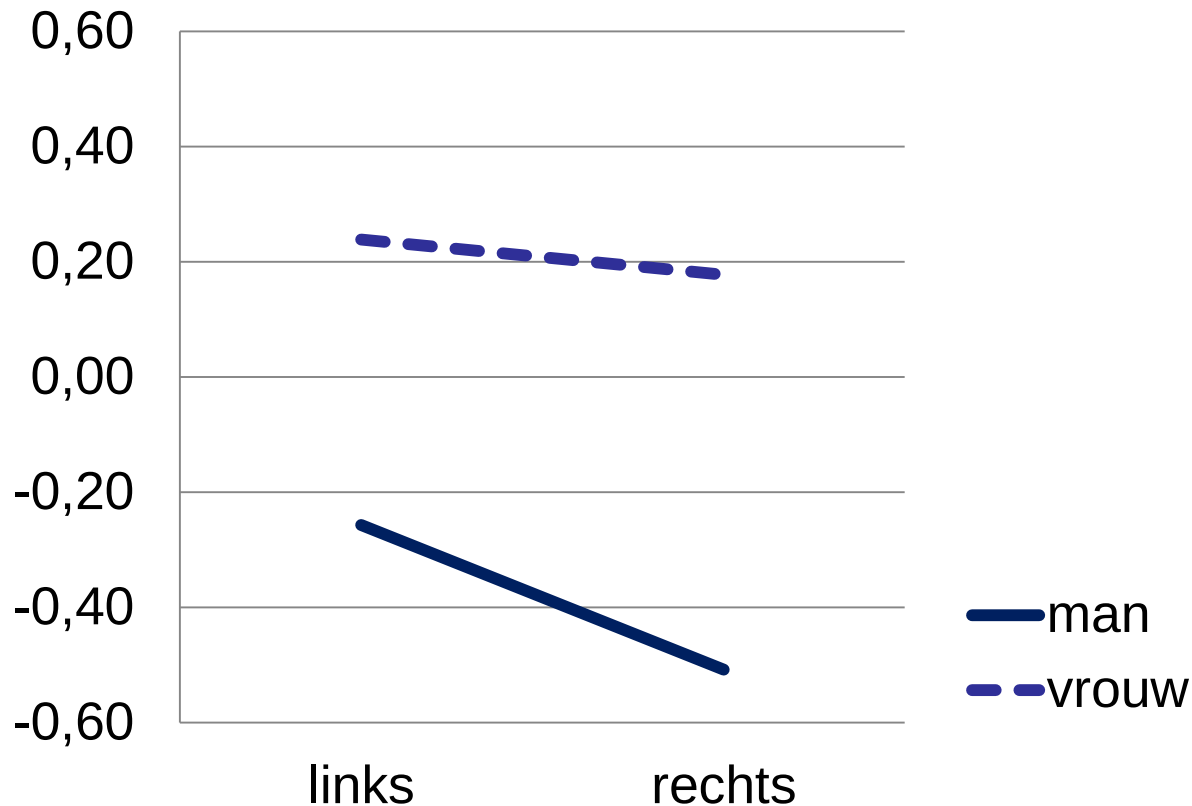
- Grote steun voor principe, minder voor zachte maatregelen, bijna geen voor harde maatregelen
- Meisjes zijn meer voorstander van feministische principes
- Genderverschil verkleint naar gelang maatregelen harder worden.

Genderverschillen *tussen* electoraten (JOP III, 18-30)

Genderverschillen *binnen* electoraten (JOPIII, 18-30)

Steun voor zachte maatregelen

Vooral mannen op rechts laten de steun voor feministische attitudes varen!

[Kortom, gender en politiek]

- Genderverschil in politieke betrokkenheid aanzienlijk
 - Zowel naar 'de mate waarin men betrokken is' als 'de aard van de betrokkenheid'
 - Verschil kan moeilijk wegverklaard worden.
 - Toch vinden meisjes het belangrijk dat er evenveel mannen als vrouwen in het parlement zitten
- Subtiel seksisme maakt de koppeling gender en sociale positie duidelijk
- Feministische attitudes
 - Gevangen in een klassieke links-rechts discussie
 - Spanning binnen rechtse partijen

Steunpunt beleidsrelevant onderzoek
3de generatie

Jeugd
Onderzoeks
Platform

Gender en welzijn

Stefaan Pleysier

Leuvens Instituut voor Criminologie, KU Leuven

*Studienamiddag "Gender(en). Over de constructie en deconstructie van gender bij Vlaamse jongeren",
Brussel, 17 december 2014*

Inhoud

■ Thema 'Gender en welzijn'

○ Jongeren, gender en geweld

Verdonck, Pleysier & Put

○ Genderidentiteit en gevoelens van onveiligheid

Cops & Pleysier

○ Gendersverschillen in psychopathologie in gemeenschapsinstellingen

Van Damme, Colins & Vanderplasschen

[Inhoud]

- De vlag en de lading
 - Welzijn...
 - Meisjes vs. jongens
 - Genderidentiteit en -rollen
 - Socialisatie en *doing gender* (~ genderen)
 - Beleving van geweld, onveiligheidsgevoelens, welbevinden

[Jongeren, gender en geweld]

- Onderwerp
 - Perceptie en beleving van geweld
 - Jongeren als *usual suspects*
 - Meisjes vs. jongens
 - jongens >> meisjes
 - beleving en perceptie?
 - genderspecifiek?

[Jongeren, gender en geweld]

■ Onderzoek

- Kwalitatief onderzoek
- 14 focusgroepen bij in totaal 106 jongeren (50 jongens, 56 meisjes, 12-25 jaar)
- In opdracht van Vlaams Vredesinstituut

[Jongeren, gender en geweld]

■ Bevindingen

- Geweld? In context...
 - ontwikkeling en levensloop
 - sociaal-culturele context
- Reproduceren klassieke stereotypen
 - jongens ~ *usual suspects*
 - meisjes ~ *ideal victims*

[Jongeren, gender en geweld]

■ Bevindingen

○ Genderen?

■ jongens

- ~ fysiek geweld, invloed van provocatie en verleiding, belang van *peers*
- ~ affirmatie van 'mannelijkheid'

■ meisjes

- ~ verbaal geweld
- ~ affirmatie van 'kwetsbaarheid'

○ Context van onderzoek

[Genderidentiteit en gevoelens van onveiligheid]

■ Onderwerp

- Onveiligheidsgevoel, 'angst voor criminaliteit'
- Meisjes vs. jongens
 - Jongens << meisjes
 - *fear-crime paradox*
 - kwetsbaarheid, *fear of rape*
 - genderspecifiek?

[Genderidentiteit en gevoelens van onveiligheid]

- Onderzoek
 - Kwantitatief onderzoek
 - JOP-schoolmonitor 2013
 - Vlaamse steekproef (N=4135)
 - 14-18 jaar (N=2979)

Genderidentiteit en gevoelens van onveiligheid

■ Bevindingen

○ Genderen?

- jongens << meisjes
- angst als 'vrouwelijke emotie' vs. *boys don't cry*
- invloed van genderidentiteit: opvoeding, socialisering, culturele verwachtingspatronen

○ Context van onderzoek

Genderverschillen in psychopathologie in gemeenschapsinstellingen

■ Onderwerp

- Welzijn, sociaal-emotionele functioneren en psychopathologie
- Jongeren in gemeenschapsinstellingen
- Internaliserend gedrag
 - stress, neerslachtigheid, angstgevoelens
 - jongens << meisjes
- Externaliserend gedrag
 - delicten, drugs
 - jongens >> meisjes
- Genderspecifiek?

Genderverschillen in psychopathologie in gemeenschapsinstellingen

■ Onderzoek

- Kwantitatief onderzoek
- Jongeren in gemeenschapsinstellingen
 - N=440 (245 jongens, 195 meisjes)
 - diagnostisch interview (DISC-IV)

Genderverschillen in psychopathologie in gemeenschapsinstellingen

■ Bevindingen

- Min. 1 psychiatrische stoornis: 88,2%
 - >> algemene populatie
 - meisjes >> jongens
- Internaliserende stoornissen
 - meisjes >> jongens (~ algemene populatie)
- Externaliserende stoornissen
 - meisjes $\geq$ jongens ($\neq$ algemene populatie)

Genderverschillen in psychopathologie in gemeenschapsinstellingen

■ Bevindingen

○ Genderen?

- genderspecifieke benadering van justitiële systeem: milder tav meisjes
- genderparadox: onderdrukking van externaliserend gedrag
- hogere drempel: minder snel antisociaal gedrag

[Conclusie]

■ Implicaties

- Genderspecifieke benadering
 - in onderzoek
 - ~ aandacht voor *doing gender*
 - in beleid
 - ~ genderspecifieke interventies
 - ~ aandacht voor jongeren in vrijheidsbeperkende context
 - ~ aandacht voor meisjes als zeer kwetsbare groep
- ? Invloed van emancipatie

Gender(en)

Over de constructie en deconstructie van gender bij Vlaamse jongeren

- Panel o.l.v. Guy Tegenbos (De Standaard)
 - *Evelien Luts, Educatief medewerkster Jong & Van Zin*
 - *Micheline Scheys, secretaris-generaal van het Departement Onderwijs en Vorming*
 - *Agna Smisdom, Adviseur gender en seksuele diversiteit Vlaamse overheid - Gelijke Kansen in Vlaanderen*
 - *Hildegard Van Hove Directeur Documentatiecentrum RoSa*
 - *Pedro De Bruyckere, docent en onderzoeker pedagogiek en jongerencultuur, Arteveldehogeschool*